

UPPDRAG:

God man eller förvaltare

**SÖDER
HAMN!**

I den här broschyren kan du läsa om vad det innebär att vara god man eller förvaltare. Uppdraget innebär mycket ansvar men du gör också en stor insats för en enskild människa.

I texten använder vi begreppet ”**ställföreträdare**” för både gode män och förvaltare. Personen som har ställföreträdare kallas för ”**huvudman**”.

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av bestämmelser i Föräldrabalken. God man eller förvaltare behövs för personer som inte själva kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Det gäller personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, behöver hjälp med till exempel ekonomisk förvaltning, rättshandlingar, personlig intressebevakning.

Ställföreträdarens uppgifter

Uppgifterna för ställföreträdaren är som regel att

- förvalta huvudmannens egendom
- bevaka huvudmannens rätt
- sörja för huvudmannens person.

Här nedan ges några exempel på olika aktiviteter som hör till de olika uppgifterna:

Förvalta egendom

Att förvalta egendom innebär att sköta huvudmannens ekonomi, att ta hand om till exempel pension eller bidrag, betala räkningar, lämna fickpengar, förvalta kapital, värdehandlingar med mera och se till att huvudmannens egendom är tillfredsställande försäkrad.

Om huvudmannens räkningar betalas över post- eller bankgiro måste det göras i huvudmannens namn. Ställföreträdaren får inte använda sina egna

giron vid betalning av huvudmannens utgifter. Huvudmannens tillgångar får aldrig blandas ihop med ställföreträdarens tillgångar.

Grundläggande för förvaltningen är att huvudmannens medel ska

- i skälig omfattning användas för uppehälle, utbildning och nytta i övrigt
- placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger skälig avkastning.

Ställföreträdarens viktigaste uppgift är att se till att huvudmannen får nytta av sina tillgångar och att huvudmannen har den levnadsstandard som storleken av hans tillgångar och hans livssituation medger. De medel som inte går åt till huvudmannens livsföring skall placeras med relativt låg risk. För att leva upp till lagens krav räcker det med att placera huvudmannens medel på ett sparkonto. Det är dock fullt möjligt att placera på annat sätt inom ramen för lagens krav på ”tillräcklig” trygghet.

Bevaka rätt

Uppgiften att bevaka rätt handlar om att ta tillvara huvudmannens intressen gentemot samhället och olika myndigheter genom att till exempel:

- Göra ansökningar enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Det kan handla om kontaktperson, ledsagar-service med mera.

- Ansöka om bostadsbidrag och anmäla årliga hyresändringar för att få rätt bostadsbidrag
- Ansöka om skuldsanering.
- Överklaga myndighetsbeslut som framstår som felaktiga.
- Att bevaka rätt kan också bestå av att i någon speciell rättshandling tillvarata huvudmannens intressen, till exempel att bevaka rätt i dödsbo eller att företräda huvudmannen vid försäljning och avyttring av bostad.

Sörja för person

Sörja för person brukar också kallas för personlig omvårdnad. Det är därför lätt att tro att uppdraget innebär att man skall hjälpa till att vårda huvudmannen. Så är inte fallet. När man ”sörjer för person” bevakar man sin huvudmans personliga intressen och ser till att huvudmannen får den hjälp som behövs. Ställföreträdarens uppgifter innebär att:

- Genom regelbundna besök hos huvudmannen och kontakter med till exempel vårdpersonal och hemtjänst se till att huvudmannen har en bra boendemiljö, får god vård och omsorg samt så hög livskvalitet som möjligt.
- Ta initiativ till att huvudmannen får till exempel en kontaktperson eller att besöksverksamhet ordnas genom någon frivillig organisation, exempelvis Röda Korset.
- I övrigt uppmärksamma huvudmannens behov av sociala kontakter, fritidsverksamhet, daglig sysselsättning, med mera och ta de initiativ som är lämpliga.
- Hjälpa huvudman att ta beslut om boende, utbildning och rekreation

Redovisning

Som ställföreträdare är man enligt lag redovisningsskyldig när det gäller förvaltning av egendom. Det innebär att en förteckning över huvudmannens samtliga tillgångar och skulder ska lämnas till överförmyndarnämnden inom två månader efter förordnandet. Vidare ska ställföreträdare årligen, före 1 mars, lämna in en årsredovisning - så kallad årsräkning. Det är en redogörelse för den ekonomiska förvaltningen för föregående kalenderår. Överförmyndaren sänder därför varje år ut blanketter och checklista gällande årsredovisningen. Om uppdraget upphör ska en sluträkning lämnas in till överförmyndarnämnden inom en månad.

För att kunna redovisa på rätt sätt till överförmyndarnämnden är det viktigt att hålla ordning på kvitton, fakturor och andra verifikationer som hör till redovisningen. Exempelvis kan verifikationerna ordnas i en pärm eller liknande.

Skillnaden mellan godmanskap och förvaltarskap

Det finns en avgörande skillnad mellan godmanskap och förvaltarskap. Gode mannen är endast ett biträde till huvudmannen. Huvudmannen har således kvar sin rättshandlingsförmåga. Det betyder att gode mannen måste inhämta huvudmannens samtycke till alla rättshandlingar som gode mannen skall företa för sin huvudman. Undantag gäller för rättshandlingar angående vardagliga och återkommande åtgärder. En förvaltare har, inom ramen för sitt förordnande, ensam behörighet att företa rättshandlingar för huvudmannens räkning, utan att inhämta dennes samtycke.

Det är tingsrätten som fattar beslut om anordnande av godmanskap och förvaltarskap. Det bör observeras att ställföreträdaren måste kvarstå tills ny god ställföreträdare är förordnad.

Vem kan bli god man eller förvaltare?

För att bli god man krävs att man är ansvarstagande, noggrann och framförallt villig att göra en insats för andra. Man bör också vara väl insatt i hur samhället fungerar. Det krävs inte förkunskaper i bokföring - bara allmän ekonomisk kunskap och ordningssinne vad gäller vardagsekonomi.

I lagen (föräldrabalken 11 kap 12 §) står att en god man ska vara ”rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig”. I den prövningen inhämtar överförmyndarnämnden registerutdrag från kronofogden samt utdrag ur polisens belastningsregister på de som anmäler intresse för uppdrag. Även registerutdrag från socialtjänsten kan inhämtas.

Arvode

En ställföreträdare har rätt till skäligt arvode för uppdraget samt ersättning för utgifter som varit påkallade för att fullgöra uppdraget. Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet. Om det finns särskilda skäl kan arvode och ersättning betalas av kommunen.

Kontakt:

Överförmyndarenheten, 0270 - 750 00
ofn@soderhamn.se

**SÖDER
HAMN!**